

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

Cap. XVII. De somniis Prophetis. Prophetiam in lumine divino praecipuè consistere. Tres gradus rerum, quae à Prophetis cognoscuntur. Prophetiam non esse habitum. Quotupliciter fiat. Quomodo ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

mīro quodam fulgore mentem illustrare, & voluntatem sic afficere, ut illis firmiter hæreat, & certò sciat à Deo esse, nec ullo unquam tempore eorum obliviscatur.

5. Ex modo quo contingunt, cùm multa in eo diversitas sit, certa ipsorum discretio haberi non potest. Nam divina aliquando placidissimè, aliquando cum ingenti corporis & animi commotione atque horrore efficiuntur. Aliquando datum est alicui somnium, sed non ejus intelligentia, sicut Pharaoni & Nabuchodonosor: aliquando utrumque, sicut Prophetis. Alia, ut diximus, clarè & apertè quod Deus vult manifestant: alia obscurè, & per varias similitudines, atque ænigmata. Alia respondent præcedentibus in vigilia cogitationibus, ut somnium Joseph prius cogitantis dimittere conjugem, postea in somnis admoniti ut acciperet: alia de rebus fiunt ab omni prævia meditatione remotissimis. Tutiora igitur & certiora indicia sunt, quæ ex ipsis rebus in somnio ostensis desumuntur: quibus & illa ad jungi debent, quæ supra allata sunt, cùm de spiritibus discernendis actum est.

CAPUT XVII.

De somniis prophetis. Prophetiam in lumine divino præcipuè consistere. Tres gradus rerum, quæ à Prophetis cognoscuntur. Prophetiam non esse habitum. Quotupliciter fiat. Quomodo Propheta alius manifestet quæ intellectualiter vidit. Nota veri & falsi Propheta.

I. CUM satis superque constet, causam effectricem somniorum esse phantasiam, dubitant meritò Sapientes, an ita perficiantur in ipso sensu interiori, ut nunquam se illis intellectus immisceat. Certà siquidem experienciã constat, dormientes nonnunquam & somniantes elaboratam orationem texere, versus elegantes pangere, & de rebus altissimis philosophari; quæ omnia non ad solam phantasiam, sed etiam ad rationem pertinere videntur. Nihilominus non desunt Philosophi, qui hæc putant imaginationis vires non excedere, quamvis ut plurimum ex his cogitationibus orientur, quæ in vigilia præcesserunt. Quoties enim vigilantis intellectus de aliqua re differit & argumentatur; sensus interior, quem potentiam cogitativam vocant, suam quoque argumen-

tationem subnectit, ac veluti sphaera inferior ad morum superioris trahitur & circumvolvitur: nihilque animus cogitare potest, quin protindè phantasia quidpiam simile sibi fingat, quod deinde in somnis ex motu spirituum & phantasmatum recurrit & excitatur, ac si res vera ageretur. Sed quicquid sit de somniis naturalibus, quorum disquisitio ad Physicos spectat; certissimum est, in divinis & prophetis, de quibus hic agitur, utriusque potentia superioris operationes conjungi. Non enim consistit prophetia in impressione similitudinum five specierum objecta representantium, sed in lumine intellectuali, per quod res ipsæ judicantur & discernuntur. Atque hinc fit, ut sine visione intellectuali imaginaria esse non possit, quia hæc perficitur iudicio intellectus, ut docet Angelicus Doctor: (a) & sic una eademque visio imaginaria est quoad receptionem specierum, intellectualis quoad iudicium. Interdum etiam contingit, ut quis Propheta dicatur per solam illustrationem, quæ iudicat de visis imaginariis alterius, sicut Joseph propheta fuit, qui somnium Pharaonis exposuit: at ipse Pharaon non fuit Propheta, quia habuit somnium sine intelligentia, acceptionem sine iudicio. Ideo autem necessarium est lumen, quo mens divinitus illustratur, quia homo somnians rerum similitudinibus attendit, quæ non sunt ipsæ res, & decipi potest referens visionem ad ea, quæ phantasmatis representantur, non ad rei occultæ & sub illis speciebus revelatæ significationem. Deinde hoc ipso lumine mens elevatur ad percipiendum ea, ad quæ per lumen naturale pertingere non potest. (b) „Sicut enim per lumen naturale intellectus redditur certus de his, quæ illo lumine cognoscit, ut de primis principiis: ita de his quæ supernaturali lumine apprehendit, certitudinem habet. Hæc autem certitudo necessaria est ad hoc, quod aliis proponi possint ea, quæ divinâ revelatione percipiuntur: non enim cum securitate aliis proferimus, de quibus certitudinem non habemus. Cum prædicto autem lumine mentem interiùs illustrante adsunt aliquando in divina revelatione aliqua exteriora, vel interiora cognitionis auxilia, utpotè aliquis sermo exterioriùs sensibiliter auditus, qui divinâ virtute formetur, aut per imaginationem interiùs Deo faciente perceptus, sive etiam aliqua corporaliter visa exterioriùs à Deo formata, vel etiam interiùs

O o 2

(a) 2. 2. qu. 173. art. 2. de Verit. q. 12. art. 12. (b) 3. contra gentes c. 154.

in imaginatione descripta, ex quibus homo per lumen interius menti impressum cognitionem accipit divinorum: unde huiusmodi auxilia sine interiori lumine ad cognitionem divinorum non sufficiunt, lumen autem interius sufficit sine istis. Magis ergo ad mentem divino lumine perfusam pertinet prophetia, quam ad imaginationem rerum simulacra percipientem: ac proinde, ut scribit Augustinus (c). Quibus signa per aliquas rerum corporalium similitudines demonstrabantur in spiritu, nisi accessisset mentis officium, ut etiam intelligerentur, nondum erat prophetia: magisque Propheta erat, qui interpretabatur quod alius vidisset, quam ipse qui vidisset. Unde apparet, magis ad mentem pertinere prophetiam, quam ad istum spiritum, qui modo quodam proprio vocatus spiritus vis animæ quædam mente inferior, ubi corporalium rerum similitudines exprimentur. Itaque magis Joseph Propheta, qui intellexit, quid significarent septem spicae & septem boves, quam Pharaon qui eas vidit in somnis. Illius enim spiritus informatus est, ut videret, huius mens illuminata, ut intelligeret. In illo erat rerum imaginatio, in isto imaginationum interpretatio. Consonat Augustino doctrinæ eius sectator Gregorius Magnus hanc Beati Job sententiam explicans (d), *Ecce omnia hæc vidit oculus meus, & audivit auris mea, & intellexi singula.* Ait enim (e), *Cum aliquid ostenditur vel auditur, si intellectus non tribuitur, prophetia minime est. Vidit namque Pharaon per somnium, quæ erant Agypto ventura, sed quia nequivit intelligere quod vidit, Prophetia non fuit. Aspexit Balchasar Rex articulum manus scribentis in pariete, sed Prophetia non fuit: quia intellectum rei, quam viderat, non accepit. Ut igitur beatus Job prophetia spiritum se habere testetur, non solum vidisse se & audivisse, sed etiam intellexisse omnia asserit.* Ob eandem rationem Rupertus Abbas Joannem Apostolum Prophetam dici non potuisse docet, si in suo tantum spiritu ea quæ narrat vidisset. Tum ait, *Conspicitur quippe per visum imaginibus, nisi intellectus accesserit, qui mentis est proprius, revelatio, vel agnitio, vel prophetia, vel doctrina non est.*

II. Constat igitur prophetia rerum occultarum revelatione, quæ naturaliter cognosci non possunt, & lumine interno, quo imbutus Propheeta certè discernit & iudicat, ipsam revelationem à Deo esse, & si per rerum simulacra fit, perspicuè

(c) De Gen. ad lit. lib. 12. cap. 9. (d) Job 13: 1. (e) Moral. lib. 11. c. 12.

cognoscit quid ea significant. Quò verò longius ab hominum notitia res aliqua distat, eò magis pertinet ad prophetiam: atque idè eorum, quæ spiritu prophætico cognosci possunt, diversi sunt gradus. Et primò quidem ac magis propriè prophetiæ nomine notitia futurorum contingentium intelligitur: hæc enim à nostra cognitione remotissima sunt, tum propter eorum obscuritatem, tum quia nec in seipsis, nec in suis proximis causis determinata sunt. Secundo loco sunt ea, quæ licet secundum se cognoscibilia sint, latent tamen, nostramque notitiam excedunt propter nostram imbecillitatem, quæ propriis viribus eorum excellentiam assequi nequit: atque huius generis sunt mysteria Sanctissimæ Trinitatis, Incarnationis, & Resurrectionis. Tertius gradus rerum illarum est, quæ procul sunt à cognitione quorundam hominum, sed non omnium, quæ cum divinitus alicui manifestantur, ad prophetiam spectant: sic cordium cogitationes uni revelantur, non alteri: sic Eliseus absens Regis Syriæ consilia perspexit (f). Idem puero suo Giezi dixit, postquam argentum & vestes à Naaman Syro acceperat, *Nonne cor meum in presenti erat, quando reversus est homo de curru suo in occursum tui?* Sic viris sanctis sæpe legimus eo ipso momento, quo quidpiam in remotissimis regionibus factum est, Deo revelante innotuisse. Notat autem Gregorius Papat, universum genus prophetiæ in tria tempora dividi, præteritum, præsens, & futurum. Scindum est, inquit (g), quod in duobus temporibus prophetia etymologiam perdit: quia, cum idè prophetia dicta sit, quòd futura prædicat, quando de præterito vel presenti loquitur, rationem sui nominis amittit, quoniam non prodit quòd venturum est, sed vel ea memorat quæ transacta sunt, vel ea quæ sunt. Prophetia de futuro est, *Ecce Virgo concipiet, & pariet filium* (h): de præterito, *In principio creavit Deus cælum & terram* (i); de illo enim tempore dixit homo, quo non erat homo: de presenti, cum dicitur, *oculta cordis eius manifesta sunt* (k). Qua in re animadvertendum est, quòd rectè prophetia dicitur, non quia prædicat ventura, sed quia prodit occulta. Notat etiam aliquando spiritum prophetiæ Prophetis deesse, nec semper eorum mentibus præsidè esse, *quatenus cum hunc non habent, & hunc agnoscant ex dono habere cum habent.* Gratia enim prophetiæ, sicut & reliquæ gratis

(f) 4 Reg. c. 5. (g) hom. 1. in Ezech. (h) Is. 7: 14. (i) Gen. 1: 1. (k) 1 Cor. 14: 25.

gratis datæ, nemini datur per modum habitûs five formæ permanentis, sed per modum impressio- nis transeuntis, ita ut Prophetæ novâ revelatione semper indigeat, quoties aliquid prædicendum aut manifestandum est. Hinc verò sequitur, ut ibidem Gregorius observat, „quod aliquando „Prophetæ sancti dum consuluntur, ex magno „usu prophetandi quædam ex suo spiritu profe- „runt, & se hæc ex prophetiæ spiritu & cere su- „spicantur: sed quia sancti sunt, per sanctum Spi- „ritum citius correcti ab eo quæ vera sunt audi- „unt, & semetipsos, quia falsa dixerint, repre- „hendunt. Probat hoc S. Pontifex exemplo Na- than Prophetæ, nam cum ei Rex David dixisset, statuisse se templum ædificare, respondit illi ve- luti ex Dei sententia, ut faceret quicquid in corde suo proposuerat: qui tamen eadem nocte à Deo monitus denunciavit Regi, templum Domini, non ab ipso, sed ab ejus filio ædificandum. Sic forsitan deceptæ fuerunt quædam mulieres, tamen- si sanctæ omnique reverentiâ dignæ, apud quas legimus aliquas revelationes sibi invicem contradicentes, quas credere par est proprio sensu ab illis conscriptas, quem putabant Dei esse: nisi dixerimus, perperam illis adscriptas, ut mavult Baronius (l), cum historiam seu potius fabulam discutit & confutat Trajani ab inferis Gregorii precibus liberati. Illud etiam hoc loco observandum, quod mens Prophetæ dupliciter à Deo in- struitur, vel per expresse revelationem, vel per occultum instinctum (m). Est autem inter utrum- que modum notabile discrimen: nam cum Pro- pheta ex divina revelatione loquitur, semper dis- cernere potest, quid per spiritum propheticum, quid per proprium dicat, siquidem certissimè co- gnoscit, revelationem à Deo esse, etsi per somnium ea sit, agnoscens postea rei veritatem, jam somnii voce non utitur: sicut Jacob expergefactus ait (n), *Verè Dominus est in loco isto, & ego nesciebam*: Et Princeps Apostolorum ab Angelo deductus de carcere, nesciens verum esse quod fiebat, post dis- ccessum Angeli in se reversus dixit (o), *Nunc scio verè quia misit Dominus Angelum suum, & eripuit me de manu Herodis*. Cum vero ex instinctu loqui- tur, aliquando fieri potest, ut proprii spiritûs sug- gessio sit, quam Dei esse arbitratur. Docet item Augustinus (p), quod sapiens humanæ mentes hunc instinctum patiuntur, nescientes quid dicant, & prædicentes quæ non intelligunt: sicut

(l) Baron. To. 8. m. 604. (m) *Vasq. in 3. p. to. 2. disp. 117: c. 6.* (n) *Gen. 28: 16.* (o) *Act. 12: 11.* (p) *De Gen. ad lit. l. 2. c. 17. & de Trin. l. 4. c. 17.*

Caiphas prophetiæ instinctu, sed verum sensum verborum ignorans, Christum moriturum pro humani generis redemptione prophetavit. Rationem hujus discriminis ex eo deducit S. Tho- mas, quod hic instinctus est quiddam imperfec- tum in genere prophetiæ, undè, si quid per il- lum manifestatur, propheticam certitudinem & intelligentiam revelationi annexam non habet.

III. Error Montani fuit, Prophetas veluti amentes ac furiosos extra se positos, locutos esse quæ ignorabant, nulloque sermone præfixo scopo veluti in ventum verba jactasse. Verùm, ut re- citat Basilius Magnus asserit (q), „id abhorret „à professione divinæ præsentia, ut amentem „reddat, qui à numine corripitur: cumque ple- „nus divinorum decretorum esse cœperit, tunc „à propria mente etiam excidat; & qui aliis à „se se præbeat utilitatem, ipse ex propriis sermo- „nibus nihil capiat utilitatis. In summa quid „consentaneum est, ut quis ex sapientiæ spiritu „simillimus insano reddatur? Quin potius, ne- „que lumen cæcitatem parit, verùm videndi vim „à natura insitam expergeficit: neque spiritus „tenebras inducit animis, sed ad contemplatio- „nem rerum intelligibilium mentem à peccati „maculis puram exigit. Non dissimile veri est „improbam dæmonum vim naturæ humanæ in- „sidiantem confundere mentem: at si quis dicat, „spiritûs divini præsentiam hoc idem efficere, „hic impiè dixerit. Agnoscimus quidem in vi- sionibus imaginariis, ut supra ostensum est, abstra- ctionem à sensibus: sed hæc abstractio sive ecstasis ad naturales sensuum functiones referri debet, non ad mentis insaniam: pars enim præcipua animæ & vis intelligendi ejusmodi alienationis est ex- pers, ut proluxè Epiphanius adversus Montanum, ejusque insanas mulieres demonstrat (r). Tertullianus, tamen si Montani affecla, ecstasim amentiam vocat (s), quod in ea mens extra se, vel supra se elevetur. *Ecstasim dicimus sensus & amentia instar. Hoc erit proprietas amentia hujus, quia non fit ex corruptela bonæ valitudinis, sed ex- ratione naturæ: nec enim exterminat, sed avocat men- tem.* Et alibi agens de Christi transfiguratione ait (t), *gratiæ ecstasim id est amentiam passum fuisse Petrum, cum dixit, Bonum est nos hic esse. In spiritu enim homo constitutus, præsertim cum gloriam Dei conspicit, vel cum per ipsum Deus loquitur, necesse est excidat sensu, obumbratus scilicet virtute divi- nâ. Interim facile est amentiam Petri probare.*

O o 3

Quo

(q) *Proem. in Isaiam.* (r) *Her. 48.* (s) *De anima c. 45.* (t) *Act. Marc. lib. 4. c. 22.*

Quomodo enim Moysen & Eliam cognovisset, nisi in spiritu: non in sensu constitutus? Cum verò aliquid per species sensibiles ostenditur, ut rubus Moysi, & scriptura in pariete Danieli: aut cum mens prophetæ illustratur lumine intelligibili, nulla fit à sensibus abstractio; nec ullo modo est necessaria, nisi fiat revelatio per impressionem novarum specierum in phantasia, aut per novam phantasmatum præexistentium coördinationem: (u) quia vis imaginaria, cum quis utitur sensibus, his intenta est, quæ per sensus accipiuntur, nec ad ea transferri potest, quæ aliunde immituntur. Perfectum autem prophetiæ visionis iudicium non in ipsa abstractione fit, quia tunc ligatus est sensus, qui est principium nostræ cognitionis: sed cum homo à somno sive ab ecstasi excitatur, quæ prius viderat superno lumine illustratus, intelligit, & discernit. Quod si visio purè intellectualis fit, licet in parte superiori animæ quoad receptionem & quoad iudicium perficiatur; ut tamen verbis exprimi & aliis communicari possit, congruæ imagines formantur in phantasia, in quas decidit intellectus ab intelligibili puritate, sicut explicat S. Thomas in quæstionibus disputatis, (x) ubi propositio hoc dubio, *An potentia sensitiva remaneant in anima separata*, assertit pro parte affirmativa argumentum ex historiis Sanctorum, in quibus legimus mortuos nonnunquam ad vitam revocatos, qui quædam imaginabilia se vidisse narrabant, domos, campos, flumina: cui objectioni respondens ait, (y) eorum, quæ anima separata apprehendit absque phantasmatis, remanere in ea cognitionem, cum iterum corpori conjungitur, cum conversione ad phantasmata; & ideo quæ intelligibiliter vidit, imaginabiliter narrat. Simili modo Paulus Apostolus, postquam cessavit videre Deum in tertio cælo, ad quod mirabiliter raptus fuit; memor fuit eorum, quæ in illa visione cognoverat, per aliquas species in intellectu suo remanentes, quæ erant quasi quædam reliquæ præteritæ visionis: ex quibus per applicationem ad particulares intentiones vel formas in memoria vel in imaginatione conservatas, poterat postmodum eorum, quæ prius viderat, recordari, etiam secundum actum memoriæ, quæ est potentia sensitiva. Lumen enim divinum absque imaginibus in intellectu susceptum vim habet splendorem suum derivandi in phantasia, ibique imagines formandi, quibus anima possit, quæ spiritualiter

(u) S. Thom. de Ver. qu. 12. art. 9. & 12. (x) qu. unic. de Anima art. 19. ad 18. (y) De Verit. qu. 13. art. 3. ad 4.

intellexerat, sensibilibus percipere. Notat autem Angelicus doctor (z) visionem, quæ res videntur per conversionem ad phantasmata à lumine intellectuali excitata, aliam esse & diversam ab illa, quæ res videntur in Deo. An verò detur vel dari possit in hac vita mortali pura visio intellectualis absque interventu phantasmatum, magna & proluxa quæstio est multis difficultatibus obvoluta, quarum solutio ad hunc locum non spectat. Negant ut plurimum Scholastici, affirmant Mystici: illi tamen fateri debent nullam esse rationem, quæ persuadeat, id non posse aliquando ex speciali divinæ gratiæ largitate concedi: & ipsi Mystici rarissimum esse hoc donum aiunt, viris dumtaxat sanctissimis & perfectissimis concessum.

IV. Ex his palam fit, arduam rem esse, & viris etiam doctissimis valde difficilem, visiones imaginarias ab intellectualibus distinguere. Id enim ex rebus, quæ sub revelationem cadunt, definiri non potest, nam de rebus omnino à materia se junctis imaginaria quandoque apparitio est, & de materialibus intellectualis: neque ex phantasmatis, quia etiam in intellectuali interveniunt aliquando phantasmata. Ea est enim potentiarum animæ subordinatio & connexio, ut una alterius operationi deserviat, sensus externus interno, hic intellectui. Ipsæ quoque perceptiones supernaturales in intellectu immediate à Deo impressæ vix ita possunt in eo persistere, quin ad inferiores potentias deriventur, quatenus ex veritate absque phantasmatum velamine perspecta simulacra formentur, quibus utatur, ut alios instruere quis possit, & quæ vidit enarrare. Modus autem, quo hæc fiunt, inexpertis ignotus est. Quæ viderunt Prophetæ, ait Chrysostomus, (a) quonam pacto viderint, non est nostræ facultatis exprimere: modum enim visionis hujusmodi nemini possibile est edisserere, præterquam ei & soli, qui doctrinæ experientiâ perspicue didicit. Quò ergo res ista clariùs elucescat; audiendus Bernardus est, qui & cœlesti sapientiâ imbutus, & propriâ eruditus experientiâ abdita divinarum perceptionum mysteria mellifluis sermonibus sic explanat. (b) „Divina sunt, & nisi expertis prorsus incognita quæ effamur, quomodo videlicet in hoc mortali corpore, fide adhuc habente statum, & necdum propalatâ perspicui substantiâ luminis, jam tamen puræ interdum contemplatio veritatis partes suas agere intra nos vel ex parte præsumit,

(z) 1. p. qu. 12. art. 9. ad 2. (a) In cap. 1. Isaia. (b) Ser. 41. in Cantic.

„præsumit, ita ut liceat usurpare etiam alicui
 „nostrum, cui hoc datum desuper fuerit, illud
 „Apostoli. *Nunc cognoscimus ex parte. Item,
 „ex parte cognoscimus, & ex parte prophetamus.*
 „Cum autem divinius aliquid raptim & veluti
 „in velocitate coruscæ luminis interluserit menti
 „spiritu excedenti, sive ad temperamentum ni-
 „mii splendoris, sive ad doctrinæ usum: continuo,
 „nescio undè, adsunt imaginariæ quædam re-
 „rum inferiorum similitudines infusus divinitus
 „sensus convenienter accommodatæ, quibus
 „quodammodo adumbratus purissimus ille ac
 „splendidissimus veritatis radius, & ipsi animæ
 „tolerabilior fiat, & quibus communicare illum
 „voluerit, capabilior. Existimo tamen, ipsas for-
 „mari in nobis sanctorum suggestionibus Ange-
 „lorum, sicut è contrario contrarias & malas in-
 „geri immisiones per Angelos malos dubium
 „non est. Et fortassis hinc illud est speculum at-
 „que ænigma, ut dixi, per quod videbat Aposto-
 „lus ex istiusmodi puris pulchrisque imaginatio-
 „nibus Angelorum quali manibus fabricatum:
 „quatenus & Dei esse, quod purum & absque
 „omni phantasia corporearum imaginum cer-
 „nitur, sentiamus: & elegantem quamlibet
 „similitudinem, quâ id dignè vestitum appa-
 „ruerit, ministerio deputemus angelico. Hæc
 „Bernardus explicans illud Canticorum, *Muramu-
 „lus aureas faciemus tibi, vermiculatas argento:*
 „per aurum intelligens fulgorem divinitatis, cui
 „Angeli superni aurifices inferunt & figurant ve-
 „ritatis quædam signacula, spirituales nimirum
 „similitudines, quarum interventu purissima di-
 „vinæ sapientiæ sensa animæ conspectibus im-
 „portant, ut saltem videat per speculum & in
 „ænigmate, quod nondum potest facie ad faciem
 „intueri. *Neque aliter*, ut ait Dionysius, (c)
 „lucere nobis potest divinæ veritatis radius,
 „nisi sacrorum varietate operimentorum ana-
 „gogicè obvelatus, nobis quoque paternâ
 „providentiâ connaturaliter ac propriè accom-
 „modatus. Nam & rerum divinarum subli-
 „mitas intellectus nostri capacitatem excedit,
 „& nobis connaturale est à sensibilibus ad in-
 „telligibilia ascendere, & si quæ nobis divini-
 „tûs per species infusas manifestantur, ea tamen
 „quoad usum ab imaginibus pendent, vel à no-
 „titiâ intellectuâli resultantibus, vel Angelorum
 „ministerio efformatis, sic exigente naturæ
 „nostræ conditione, quamdiu in hoc exilio pe-
 „regrinatur.

(c) Cal. hierar. c. 1.

V. His ita delibatis, servata à nobis metho-
 dus requirit, ut aliquot regulas sive indicia trada-
 mus, quibus lumen divinum à naturali, verique
 Prophetæ & veræ prophetiæ à falsis discer-
 nantur.

I. Et prima quidem ac præcipua veri Pro-
 phetæ nota veritas est; verus enim censeri debet,
 qui vera prædicat: falsus, qui mendax est. Tra-
 didit hanc regulam in Scripturis suis Spiritus san-
 ctus, ubi postquam edixit, falsos Prophetas
 interficiendos esse, qui arrogantiam depravati ausi
 fuerint in nomine ipsius loqui, quæ ipse non præ-
 cepisset, ait (d): *Quod si tacitâ cogitatione respon-
 deris, Quomodo possum intelligere verbum, quod
 Dominus non est locutus? hoc habebis signum, quod
 in nomine Domini Propheta ille prædixerit, & non
 evenerit; hoc Dominus non est locutus, sed per tu-
 morem animi sui Propheta confinxit, & idcirco
 non timebis eum.* Huic tamen regulæ duo sunt,
 quæ obstrare videntur. Nam primò multa futura
 à pseudoprophetis prædici scimus, quæ postea
 eveniunt. Deinde ex Scripturis constat, non
 omnia, quæ à veris Prophetis prænunciata sunt,
 adimpleta fuisse. Sed facilis est ad hæc objecta
 responsio, ad primum enim dicimus multa esse
 occulta, & à quorundam hominum cognitione
 remota, quæ naturalem dæmonum notitiam
 non excedunt, & hæc possunt Prophetis suis in-
 dicare, ut ex illorum revelatione nomen sibi con-
 ciliant & incautos decipiant; futura autem con-
 tingentia, & quæ nullo modo ab hominibus co-
 gnosci possunt, non nisi Deo revelante prædicun-
 tur, ut supra ostensum est. Altera objectio du-
 plici distinctione tollitur. Prædictio enim vel
 absoluta est, vel comminatoria: illa semper ad-
 impletur, hæc annexam in se & latentem condi-
 tionem habet, nisi peccatores futuri supplicii
 comminatione perterriti egerint poenitentiam.
*Repente loquar, dicit Dominus (e), adversus
 gentem & adversus regnum, ut eradicem & de-
 struam & disperdam illud. Si poenitentiam egerit
 gens illa à malo suo, quod locutus sum adversus
 eam; agam & ego poenitentiam super malo quod
 cogitavi, ut facerem ei & subito loquar de gente &
 de regno, ut ædificem & plantem illud.* Exem-
 plum huius comminationis habemus in Jonæ
 prædicatione, quâ Niniven subvertendam esse
 post quadraginta dies prædixit, & nihilominus
 statuto tempore elapso non est subversa; quia
 videlicet poenitentiam egerunt viri Ninivitæ,
 & Dominus pepercit eis, donec poenitentia
 impe-

(d) Deut. 18: 20. (e) Jer. 18: 7.

impedimentum iram ejus compescuit; sed eo postea remoto prophetia Jonæ exitum suum sortita est, & civitas eversa, sicut Tobias, morti proximus filio suo indicavit dicens (f). *Prope erit interitus Nimive, non enim excidit verbum Domini.* Deinde ex doctrina & distinctione Angelici Doctoris (g) futura contingentia duplici modo cognosci possunt: vel sicut sunt in seipsis, quatenus scilicet conspiciuntur ut presentia & realiter existentia: vel ut sunt in suis causis creatis & contingentibus. Primo modo cognita eveniunt semper & infallibiliter, sicut prædicuntur. Altero modo non semper eveniunt, nec tamen prædictiones sunt falsæ, quia sic non aliud significant, quam ordinem & dispositionem causarum talem esse, ut effectus prænunciati omnino futuri sint, nisi causæ divinitus impediantur. Ita Regem Ezechiam moriturum prædixit Isaias Propheta (h), nec tamen eo morbo mortuus est: nam morbus quidem lethalis erat, sed Dei misericordiâ ab imminente morte ereptus fuit, & immoto manente divino consilio Rex mortem evasit, quam illi jubente Deo Propheta annunciaverat, *Cum ergo exterius, ut apostolus Gregorius ait (i) „mutari videtur sententia, interius consilium non mutatur: quia de unaquaque re immutabiliter intus constituitur, quicquid foris mutabiliter agitur.*

2. Veritas Prophetiæ in re ipsa à Deo revelata consistit, non in ejus intelligentia: semper enim verum est, quod summa & incommutabilis veritas loquitur, quamvis ab homine non intelligatur: neque repugnat, quod revelatio sit vera & à Deo, ejus autem explicatio falsa & ab homine, qui eam aliter, quam Deus intelligat, interpretetur. Celeberrimum hujus rei exemplum extat in vita S. Bernardi (k). Indixerat vir sanctus bellum sacrum, toto orbe Occidentali ad arma concurrente, ut Orientalis Ecclesia à Barbarorum captivitate liberaretur. Prædicationem verò non temerè, non proprio spiritu aggressus est; sed jubente & cogente summo Pontifice, Deo autem cooperante & sermonem confirmante sequentibus signis. Sed quantis & quam multiplicibus signis? Quanta vel numerare, nedum narrare difficile foret. Tot tamen miraculis confirmata expeditio exitum habuit infelicem: nam tanta hominum multitudo, quæ certam sibi victoriam pollicebatur, dissipata est, & vincentibus infidelibus iusto Dei

(f) Tob. 14. 6. (g) 2. 2. qu. 171. art. 6. ad. 2. & de Ver. q. 2. art. 12. (h) Isai. 38. (i) Lib. 16. mor. cap. 17. (k) Lib. 3. cap. 4.

judicio Christiani milites interierunt. Hinc autem constat, aliud hominum, aliud Dei consilium fuisse: nam Deo imperante & beneplacitum suum miraculis indicante exercitus congregatus est; sed homines, qui terrena sapiunt, gloriam, divitias, & regni Hierosolymitani recuperationem sibi præfixerant; Deus verò æternam eorum salutem, qui in illa expeditione profide & pro Ecclesia perempti sunt. Affixit vehementer Bernardum hic casus, ut ipse ad Eugenium Pontificem scribit (l), & quem prius magno honore prosequerentur, jam omnes damnabant ut pseudopphetam atque impostorem. Deus verò servum suum consolatus est, nam Joannes Casemarii Venerabilis Abbas sic ad eum scripsit (m). „*Dictum est mihi, quod de hac re, de via Hierosolymæ loquor, quæ non ita prosperè, ut forsitan volebatis, contigit, multum tristamini, eò quod Ecclesia Dei vel gloria, non sicut desiderabatis, accrevit, & post pauca. Videtur mihi, quod omnipotens Deus de hac via multum fructum fecit, non tamen eo ordine, quo ipsi viatores arbitrabantur. Siquidem si hoc, quod cœperant, sicut decet Christianos, justè ac religiosè prosequi vellent, Dominus cum eis esset, ac magnum fructum super eos perfecisset. Sed quoniam ipsi ad mala sunt devoluti, & hoc nequaquam Dominum à principio latere potuit, ut sua providentia in sui dispositione non falleretur, malitiam eorum in suam convertit clementiam, & immisit eis persecutiones & afflictiones, quibus purgati ad regnum pervenire possent. Sed ne in dubium veniat quod dico, quasi patri meo spirituali in confessione aperio, quod patroni loci nostri, beatus Joannes & Paulus sæpius nos visitare dignati sunt, quos ego super hac re interrogari feci, & hujusmodi sententiam responderunt. Dicebantque multitudinem Angelorum, qui ceciderant, de illis, qui ibi mortui sunt, esse restauratam. Hæc ille consolatus Bernardum, quia res prosperè evenit, non secundum hominum desiderium, sed secundum Dei propositum. Idèd prudentissimè monuit Theodidacta virgo Theresia (n), ne quis aliquid inconsulto Confessario, qui pius, doctus & circumspèctus sit, aggrediatur, quamvis certò sciat revelationem seu locutionem à Deo esse; fieri enim potest, ut revelatio vera sit & divina, sed vera ejus significatio, reique eventus lateat, sicut accidit in præ-*

(l) Lib. 2. de Confid. (m) Inter op. Bernard. ep. 333. (n) Cast. anima mansi. 6. cap. 5.

narrata expeditione. Huc etiam referendæ, ut diximus suprâ (o), quorundam Sanctorum prophetiæ & revelationes de futura Ecclesiæ reformatione, quæ hæcenus nullum effectum fortitæ sunt, vel quia malitia hominum illis obicem posuit, priorumque conatibus collapsam disciplinam reparare cupientium obstitit: vel quia tempus à Deo statutum nondum advenit, nam mille anni ante oculos ejus tanquam dies hesternæ quæ præterit: & Joannes in Apocalypsi ea prædicturus, quæ nondum impleta sunt, *tempus propè esse*, & ea narraturum se asserit, *quæ oportet fieri cito* (p), tum Christi adventum ad judicandum mundum commemorans, ac si ipsum jam venientem conspiceret, ait: *Ecce venit cum nubibus*, quia nimirum, quotquot elapsa sunt secula à diebus Joannis usque ad præsens, & quæ deinceps usque ad extremum judicii diem elabentur, quasi brevissimum momentum sunt respectu æternitatis.

3. Veri Prophetæ id tantum enunciant, quod Deus ipsis revelare dignatur, nec aliâ ratione prædictiones suas stabilire & confirmare solent, quàm quia *os Domini locutum est*; falsi hoc donum sibi temerè arrogat, atque omnibus petentibus semper respondent, ac si spiritus propheticus semper ad nutum illis adesset, cum tamen hæc gratia, sicut & cæteræ gratis datæ, nemini unquam per modum habitus, nisi soli Christo, concessa sit. Quod si aliquando veri prophetæ, ut observat Gregorius (q), *aliquid per suum spiritum dicunt*, sicut Nathan dixerat David, ut templum construeret, hoc ab auditorum mentibus per spiritum Sanctum eruditi citius corrigunt. Prophetæ autem falsi, & falsa denuntiant, & alieni à sancto Spiritu in sua falsitate perdurant.

4. Prophetæ falsus esse convincitur, qui, cum aliquid prædixerit, quod evenerit, falsam postea doctrinam prædicat, populumque avertit à cultu Dei & à viâ virtutis: signa enim doctrinam subsequi debent, non præcedere, sicut Christus ejusque Discipuli nos docuerunt, qui prædicationem suam subsequenter miraculis & prænotionibus confirmarunt. Tradidit hanc regulam Dominus in Deuteronomio his verbis (r). *Sic sur- rexit in medio tui prophetes, aut qui somnium vidisse se dicat, & prædixerit signum atque portentum, & evenerit quod locutus est, & dixerit tibi: Eamus & sequamur Deos alienos, quos ignoras, & serviamus eis: non audies verba Prophetæ illius aut somnatoris; quia tentat vos*

Dominus Deus vester, ut palàm fiat, utrum diligatis eum, an non, in toto corde & in tota anima vestra; Dominum Deum vestrum sequimini; & ipsum timete: Propheta autem ille aut fictor somniorum interficietur. Signis igitur & prædictionibus attendendum non est, quando is, qui signa facit & futura prædicat, contraria pietati docet. Nam & Apostolus etiam Angelo de cælo aliter evangelizanti, quàm accepimus, anathema imprecatus est (s). Et Vincentius Lirinensis ex allata Deuteronomii sententia elegantissimè ostendit, nemini credendum esse, quantavis doctrinâ aut sanctitate polleat, si quid proferat divinis Scripturis aut Apostolicis traditionibus contrarium: idque probat multorum exemplis, ac postremo Tertulliani, qui contra Moysi præceptum exsurgentes in Ecclesia, novellas Montani furias, & insana illa insanas mulierum novitii dogmatis somnia, veras prophetias adseverando, meruit ut de se quoque & scripturis suis diceretur, *Si surrexerit in medio tui propheta, Et mox, Non audies verba prophetæ illius.*

5. Proprium est falsi prophetæ, inquit Chrysostomus (t), *emotæ esse menti, vim pati ac necessitatem, pulli, trahi, raptari tanquam furentem. Verus autem propheta non sic, sed cum mente sobria, & cum modestia ac temperante constitutione, & sciens quæ loquitur, dicit omnia.* Et infra. *Dæmonis proprium est tumultum & furorem, & multam procreare caliginem: Dei autem est illuminare, & quæ oportet docere cum intelligentia.* Ideo autem falsi prophetæ mente commotâ loquuntur, quia dæmonis impetum, à quo impelluntur, ferre non possunt: At qui à Deo aguntur, placidè, humiliter, & modestè proferunt, quæ ab illo acceperunt, docet enim eos omnium artifex sapientia (u), in qua est spiritus intelligentiæ sanctus, unicus, multiplex, subtilis, disertus, mobilis, incoquinatus, certus, suavis, amans bonum, acutus, quem nihil vetat, benefaciens, humanus, benignus, stabilis, certus, securus, omnem habens virtutem, omnia prospiciens.

6. Examinandus est finis prophetiæ, qui est publica utilitas Ecclesiæ, & privata fidelium ædificatio. Nam qui prophetat, inquit Apostolus (x) *hominibus loquitur ad ædificationem, & exhortationem, & consolationem.* Isaias quoque ait (y), *Hæc dicit Dominus redemptor tuus sanctus Israel. Ego Dominus Deus tuus, docens te utilia, gubernans*

P p te in

(o) Cap. 8. §. 3. (p) Apoc. 1. (q) Hom. 1. in Ezech. (r) Deut. 13: 1.

(s) Gal. 1: 8. (t) Hom. 29. in 1. ad Cor. (u) Sap. 7: 22. (x) 1 Cor. 14: 3. (y) Is. 48: 17.

te in via quâ ambulas. Si quis igitur inutilia prædicat, si vanitates & infanias falsas, si curiosa & inania, quæ nec ædificant, nec instrunt ad salutem; nec peccatores ad pœnitentiam excitant, aut iustos ad incrementa virtutum; hic falsus propheta est. Docet autem S. Thomas (z) nullo unquam tempore defuisse Prophetas, non quidem ad novam doctrinam fidei depromendam, sed ad humanorum actuum directionem: quod enim attinet ad fidem jam promulgato Euangelio, publicæ revelationes necessariæ non sunt. An verò privatæ, quæ servis & amicis Dei nonnunquam fiunt, ad objectum fidei pertineant, aded ut fide divinâ credendæ sint, sine auctoritate Ecclesiæ eas approbantis & proponentis, Scholastici certant, & adhuc sub iudice lis est. Agemus de hac controversia (a), cùm de revelationibus sermo erit. Querunt etiam nonnulli, an si quis spiritum prophetiæ habens alicui revelet suam damnationem, illi credere teneatur; sed certissimum est, nullatenus illi credendum esse, repugnat enim statui viatoris huiusmodi revelatio, quâ positâ nec beatitudinem sperare posset, nec mediâ ad eam consequendam adhibere teneatur. Si quæ tamen contingat, non tanquam absoluta & immutabilis prædictio accipienda erit, sed ut comminatio futuri supplicii iis infligendi, qui neglectâ emendatione & pœnitentiâ in peccatis suis moriuntur.

7. Christus redemptor noster, cùm discipulos suos monuisset, cavendum esse à falsis prophetis, hoc ad eos dignoscendos indicium tradidit (b), *A fructibus eorum cognoscetis eos*: ut enim ex fructibus arbor, sic ex moribus & ex doctrina propheta verus à falso discernitur. Non quod bonitas morum, sicut asserit S. Thomas (c), ad prophetiam necessaria sit, si interiorum ejus radicem respiciamus, quæ est gratia gratum faciens: tum quia datur ad utilitatem Ecclesiæ, sicut & aliæ gratiæ gratis datæ; charitas verò ut uniat animam Deo, hæc autem duo separari possunt: tum quia pertinet ad intellectum, cuius actus præcedit actum voluntatis, qui perficitur à charitate. Sed quia requiritur ad prophetandum maxima mentis elevatio ad spiritualium contemplationem, hæc autem à pravitate vitæ impeditur, ided hoc donum à Deo ut plurimum hominibus sanctis tribuitur, & ex eo desumi solet certissimum sanctitatis argumentum: *quoniam (d) in male volam animam non introibit sapientia, nec habitabit*

(z) 2. 2. qu. 174. art. 6. ad 3. (a) Cap. 20. §. 1.
(b) *Matth. 7: 15.* (c) 2. 2. qu. 172. art. 2.
(d) *Sap. 1: 4, Sap. 7: 27.*

bit in corpore subdito peccatis: sed in animas sanctas se transfert, amicos Dei & prophetas constituit. Quorum igitur vita pravis moribus contaminata est, eorum prædictiones spernendæ sunt. Hi sunt enim qui falsis vaticiniis plebem seducunt, & mendacibus revelationibus incautos decipiunt, de quibus ait Jeremias (e), *Propheta tui viderunt tibi falsa & stulta, nec aperiebant iniquitatem tuam, ut te ad pœnitentiam provocarent.* *Hisunt*, inquit Chrysostomus (f), „qui quod „execrantur admittunt, quod prohibent faciunt, „apud quos innocentia culpatur, culpa pro innocentia ducitur; apud quos peccare justum „est & iustitiam exercere nefandum: ubi certant facta cum dictis, dimicat doctrina cum factis. A fructibus eorum cognoscetis eos. Plura de his infra (g), cùm de discernendis revelationibus sermo erit.

CAPUT XVIII.

De visione intellectuali. Quid sit, & quomodo fiat. Sanctorum testimonii elucidatur. Cur inexplicabilis dicatur. Qui sint ejus effectus, quod objectum. Immunitus est ab illusionibus. Triplex modus dicitur visionis.

I. **D**E visione corporali & imaginaria satis, ut arbitror, dictum est. Restat nunc intellectualis, de qua nonnullæ difficultates jam supra (a) expeditæ sunt; ostendi enim, eam cæteris difficiliorem & excellentiorem esse, & non nisi à Deo effici posse: tum Capite proximo explicavi, quàm difficile sit, eam ab imaginaria discernere, quibusve modis hominibus manifestari verbis & signis sensibilibus queant, quæ intellectualiter visa sunt. Nunc breviter exequar quid sit, & quo modo fiat. Est igitur visio intellectualis clarissima rerum divinarum manifestatio, quæ in solo intellectu absque figuris & imaginibus perficitur. Fit autem duplici modo, vel cùm mens humana spiritûs Sancti gratiâ illuminatur, ut ea intelligat, quæ corporali sive imaginariâ apparitione sensibilibus signis repræsentata sunt: vel quando immediatè per species intellectui à Deo infusus divina mysteria percipiuntur. Porro clarè & distinctè huiusmodi species intellectui imprimuntur, nullo ejus actu inter-

(e) *Thron. 2: 14.* (f) *Hom. 12. in varia Matthei loca.* (g) *Cap. 20. (a) Cap. 8. & 15.*